

NOTĂ DE OPINIE

ÎNCOTRO ÎNDREPTĂM NOUA STRATEGIE A JUSTIȚIEI?

CAROLINA BAGRIN

Notă de opinie

Încotro îndreptăm noua Strategie a Justiției?

**Carolina Bagrin,
Directoare de Program, CRJM**

Chișinău, 2026

Această publicație a fost realizată în cadrul unui proiect ce vizează sprijinirea eforturilor de transpunere a acquis-ului UE, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova și susținut de Fundația Soros Moldova.

Finalul anului 2025 a marcat și încheierea perioadei de implementare a Strategiei privind independența și integritatea sectorului justiției, aprobată în 2022. Acest termen depășește simpla rigoare calendaristică. Este un moment de bilanț într-un context geopolitic fără precedent. Reforma justiției nu mai este o opțiune internă, ci „coloana vertebrală” a aderării la Uniunea Europeană. [Raportul de extindere al Comisiei Europene](#), publicat în 2025, este tranșant: progresul Moldovei pe Capitolul 23 (Sistem judiciar și drepturi fundamentale) și Capitolul 24 (Justiție, libertate și securitate) condiționează întregul proces al negocierilor de aderare.

Adoptarea precedentei Strategii a fost un răspuns direct la o criză de legitimitate profundă: percepția larg răspândită a corupției din sistem, prăbușirea încrederii publice în justiție și nevoia de a securiza mediul de afaceri pentru a atrage investiții. În 2019 – 2021, gradul de încredere a cetățenilor în justiție era evaluat, în medie, la 20%, iar percepția asupra performanței instanțelor rămânea predominant negativă: 76% din publicul general și 76% din comunitatea de afaceri au exprimat opinii critice¹.

Implementarea Strategiei 2022–2025 a generat câteva transformări palpabile, devenind catalizatorul principal al reformei: autoritățile anunță că aproximativ 70% din acțiuni sunt finalizate, iar peste 20% se află în stadiu avansat.² Printre „reușitele” principale se numără lansarea exercițiilor de evaluare externă extraordinară (pre-vetting și vetting) și reconfigurarea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și a Consiliului Superior al Procurorilor (CSP) pe criterii solide de integritate. Reforma Curții Supreme de Justiție (CSJ) a consacrat tranziția către o instanță de casaj modernă și eficientă, cu un rol mai clar definit în unificarea practicii judiciare. În fapt, la CSM, CSP și CSJ aproape toți cei care activează astăzi în aceste instituții nu erau acolo acum patru ani, ceea ce marchează o schimbare profundă în conducerea și guvernarea sistemului de justiție.

În același timp, parcursul nu a fost lipsit de turbulențe. Ritmul lent al evaluării externe, valul de plecări din sistem și lipsa unor măsuri concrete de motivare pentru a atrage „talente noi” au produs și produc în continuare un deficit acut de personal, cu efect direct asupra celerității cu care sunt soluționate dosarele. În cadrul evaluării externe, aproximativ 1 din 3 judecători sau procurori evaluați au promovat procedura (peste 100 au promovat, 93 nu au trecut evaluarea, iar alți 91 s-au retras sau au demisionat după notificarea privind inițierea acesteia).³

Datele pentru ultimul an complet arată că efectul plecărilor se vede cel mai clar exact acolo unde evaluarea externă apasă cel mai mult: la Curtea Supremă de Justiție și la curțile de apel.

¹ Datele Barometrului Opiniei Publice pentru anul 2019, <http://ipp.md/old/lib.php?l=ro&idc=156>.

² Rapoartele de progres privind implementarea Strategiei, <https://justice.gov.md/ro/content/rapoarte-de-monitorizare-strategiei-0>

³ Raportul de totalizarea activităților Ministerului Justiției din perioada august 2021–octombrie 2025, https://justice.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_mj_totalizari_2021-2025.pdf

În 2024, la Curtea Supremă de Justiție au intrat 6 390 dosare și au fost finalizate 4 646, iar restanța a ajuns la 6 937 dosare la final de an (cu +33,6% față de 2023). La Curtea de Apel Centru, unde o parte mare din judecători au plecat, au intrat 29 666 dosare și s-au încheiat 23 728. Aici, doar 56% din dosarele aflate pe rol au fost soluționate în 2024. Per ansamblu, la nivelul tuturor curților de apel, restanța a urcat la 23 395 dosare (cu +34,8% față de 2023)⁴.

Rezultatele pentru 2025 (care urmează să fie publicate, de regulă, în luna martie) ar putea indica un impact și mai dur, dacă plecările continuă, iar recrutările nu acoperă rapid golurile. În acest scenariu, dosarele nu se vor acumula doar „la vârf”, ci vor produce un efect în lanț asupra întregului sistem. Acest tablou se vede și în percepția publică. Barometrul Opiniei Publice din octombrie 2025 indică faptul că doar 27,5% dintre cetățeni manifestă un nivel de încredere (mare sau oarecare) în justiție. Chiar dacă tendința arată o creștere modestă față de anii anteriori, decalajul dintre transformările structurale și experiența resimțită de cetățean rămâne mare.

Prin urmare, deși Strategia 2022–2025 a reușit să „reseteze” nucleul de integritate al instituțiilor-cheie și să traseze direcția reformei, ea a lăsat în urmă o vulnerabilitate majoră: capacitatea de funcționare. Fără o consolidare rapidă, o parte din progresele precedentului ciclu strategic rămâne fragilă și reversibilă. Miza următoarei etape nu mai poate fi doar integritatea, ci reconstrucția capacității sistemului de a lucra, inclusiv de a gestiona volumul real de dosare.

Reforma sistemului de justiție (oricât de obositor ar suna cuvântul „reformă”) trebuie privită ca un proces organic, continuu, nu ca un eveniment singular, cu termen de expirare. Fără o viziune sistemică, trasată „în scris” riscăm să cădem în capcana măsurilor reactive și fragmentate. În același timp, în lipsa unui cadru strategic coerent, mecanismele curente pot fi ușor deturnate de interese conjuncturale sau de rezistența internă, transformând progresul de până acum într-o serie de intervenții izolate, lipsite de impact durabil, ceea ce ar eroda și mai mult încrederea cetățeanului în justiție. Mai mult, acest lucru ar întârzia deschiderea capitolelor 23 și 24 și ar diminua susținerea partenerilor europeni.

De aceea, adoptarea unui nou document strategic devine imperativă. Totuși, noul plan nu poate fi elaborat „în vid”. Perioada premergătoare trebuie dedicată unei evaluări independente a implementării Strategiei 2022–2025: ce acțiuni au produs impact juridic real, ce a creat blocaje sau rezistență și cum au fost folosite resursele financiare. Un astfel de „audit” ar trebui să fie fundația viitorului cadru de politici, pentru a evita repetarea obiectivelor nerealiste sau a intervențiilor fragmentate.

Viitorul document strategic trebuie, fără îndoială, ancorat în negocierile de aderare la UE. Dincolo de această obligație, însă, noua Strategie nu trebuie să fie o continuare formală, ci un salt calitativ spre funcționare reală și spre un impact pe care cetățeanul îl simte. În mod realist, prioritățile ar trebui construite în jurul următoarelor direcții:

⁴ CSM, Raport de activitate pentru anul 2024: https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2024/final_Raport_CSM_2024.pdf

Integritate... și după vetting. Finalizarea vetting-ului rămâne fundamentul încrederii. În același timp, procesul trebuie explicat pe înțelesul oamenilor: ce s-a verificat, ce s-a constatat concret și de ce s-au luat decizii de înlăturare. În paralel, Strategia trebuie să prevadă trecerea ordonată de la mecanismul extraordinar la un regim permanent de integritate, bazat pe instituțiile obișnuite: consolidarea Autorității Naționale de Integritate (ANI), funcționarea fermă și previzibilă a mecanismelor disciplinare și de etică din CSM, CSP și colegii, precum și controale periodice și transparente care să prevină „re-alunecarea” sistemului după încheierea evaluării externe.

Profesionalism. Dacă prin vetting s-a analizat integritatea etică și financiară, următorul pas este evaluarea competențelor și performanțelor, adică felul în care se lucrează, cât de coerentă este practica, cât de bine înțelese sunt hotărârile și cât de predictibil se aplică legea. Aici, rolurile CSJ, CSM și CSP, al structurilor specializate (Inspekția, Colegiul de selecție și evaluare a performanțelor), dar și al Institutului Național al Justiției (INJ) sunt decisive. Aceste instituții trebuie să fie mai active în elaborarea și actualizarea ghidurilor de practică judiciară și a fișelor tematice, în setarea unor evaluări instituționale ale instanțelor și procuraturilor, în stabilirea unor indicatori clari de performanță individuali și per instanță sau procuratură, dar și un program de formare inițială și continuă la INJ care să răspundă nevoilor din practică ale judecătorilor și procurorilor.

Prestigiu. Noua strategie trebuie să crească atractivitatea funcției de judecător și procuror prin recrutare bazată exclusiv pe merit. Datele INJ privind formarea inițială⁵ arată că volumul anual de absolvenți nu acoperă necesarul sistemului, deci este esențială atragerea profesioniștilor din alte specializări juridice. În același timp, nu putem convinge cei mai buni juriști din profesiile conexe (avocatură, mediul academic, instituții internaționale sau din mediul privat) fără o ofertă financiară reală și garanții sociale credibile, inclusiv protecție de stat pentru judecătorii și procurorii care sunt implicați în cauze sensibile. E momentul să depășim teama de reacția electorală: dacă vrem o justiție puternică și rezistentă la influențe, trebuie să oferim condiții, remunerare și garanții sociale pe măsura responsabilității, mai ales pentru cei care au trecut prin filtre serioase de integritate și de profesionalism.

Eficiență. Prioritatea imediată este un plan de lichidare a restanțelor din volumul de lucru, care poate avea loc în mare parte cu noi recrutări în sistem, dar și cu câteva măsuri de management: sprijin real pentru grefieri și asistenți judiciari și folosirea sistematică a instrumentelor IT, inclusiv cele de inteligență artificială (AI). În instanțele superioare este nevoie de un nou management al cauzelor: filtru clar de admisibilitate, astfel încât instanțele să nu fie sufocate de volumul dosarelor, dar și care să contribuie la limitarea amânărilor repetitive.

Digitalizare. Moldova are deja instrumente esențiale, precum e-Dosar, PIGD sau regim de videoconferință. Problema nu mai este lipsa cadrului de utilizare a tehnologiei, ci faptul că este

⁵ Anul 2025 – 13 candidați pentru funcția de judecător, 5 candidați înscriși pentru funcția de procuror, <https://www.inj.md/sites/default/files/new/25/Lista%20persoanelor%20admise%20pu%20înmatriculare%202025-2027.pdf>

folosită neuniform și imprevizibil de la o instanță la alta. Următorul pas trebuie să fie trecerea de la „platforme existente” la procese digitale care funcționează: e-dosarul generalizat pentru toate cauzele și toate instanțele, cu acces clar diferențiat pentru judecători, grefieri, avocați și părți. În paralel, e necesară interoperabilitatea reală cu instituțiile-cheie (ASP, CNA, ANI, CSM/CSP, Fisc, Poliție) și stimulente practice pentru ca utilizatorii să adopte efectiv soluțiile tehnologice noi.

Transparență. Republica Moldova a făcut pași importanți în ceea ce privește asigurarea transparenței justiției: acces online la hotărâri, ședințe transmise online în unele instanțe, comunicate ale unor instanțe, rapoarte ale instituțiilor de autoadministrare. Totuși, percepția publică privind transparența justiției rămâne încă fragilă. Noua Strategie trebuie să mute accentul de la „ce publicăm” la „ce înțelege cetățeanul”. Asta presupune, în primul rând, standardizarea motivării hotărârilor și dezvoltarea unor rezumate publice pentru cauze de interes major, în special în dosarele de corupție, integritate și drepturi fundamentale. În al doilea rând, viitoarea Strategie trebuie să prevadă publicarea statisticilor clare privind durata proceselor, ratele de casare, încărcătura pe judecător, etc. Aceste date există, însă sunt dispersate și greu de operat pentru a avea o dezbateră publică onestă despre performanța sistemului.

Comunicare. Justiția în Republica Moldova se confruntă cu o barieră invizibilă, însă care adâncește prăpastia dintre cei care formează sistemul de justiție și justițiabili sau cetățeni. Este vorba despre un deficit major de comunicare strategică ce transformă adesea progresele tehnice în neînțelegeri publice și lipsă de încredere. Deși se iau decizii esențiale și se dezvoltă instrumente noi, acestea ajung la cetățeni într-o formă fragmentată, tardivă sau distorsionată, alimentând o stare de incertitudine. Pentru ca reforma să fie acceptată și înțeleasă, sistemul trebuie să facă tranziția de la o reacție defensivă la un dialog constant și proactiv cu societatea. Noua strategie trebuie să trateze comunicarea ca funcție esențială a guvernanței în justiție, nu ca activitate secundară de PR. Asta presupune profesionalizarea comunicării instituționale, crearea unui grup de comunicatori din fiecare instituție-cheie și coordonare interinstituțională în beneficiul informării publice.

În 2026, răspunsul la întrebarea „Încotro merge justiția?” trebuie să se materializeze într-un nou document strategic ambițios, fundamentat pe o evaluare independentă riguroasă și pe integrarea organică a priorităților de aderare europeană. Prioritatea nu mai este doar schimbarea de arhitectură, ci funcționarea durabilă a sistemului de justiție. De această abordare va depinde felul și ritmul în care sistemul se va maturiza și se va transforma dintr-un beneficiar pasiv de reforme într-un garant activ al statului de drept. Doar printr-o planificare strategică bazată pe date și pe o voință politică de neclintit, justiția poate deveni pilonul de stabilitate necesar parcursului european și dezvoltării Republicii Moldova.

Puteți susține activitățile
de cercetare și advocacy
ale CRJM printr-o
[donație online.](#)

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva